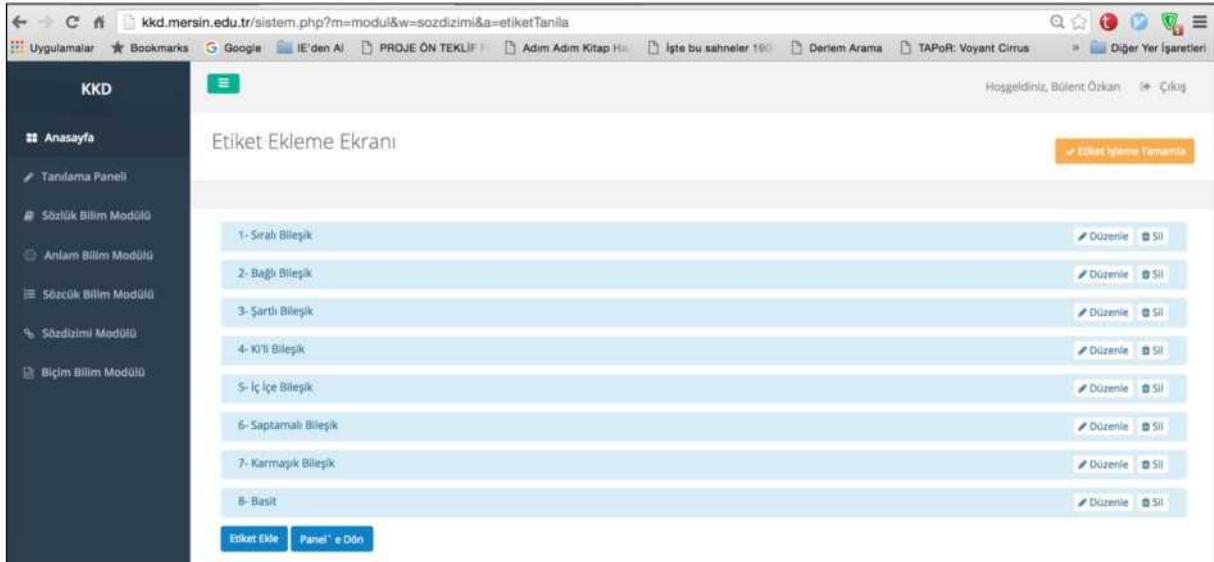


1. Söz Dizimi Modülü

Söz Dizimi Modülünde ana olarak üç aşamadan (Şekil 38) söz etmek mümkün. Bunlar esnek etiket tanılama (Şekil 39), veri girişi ve rapor oluşturma aşamalarıdır.



Şekil 38. Söz Dizimi Modülü işlem aşamaları



Şekil 39. Söz Dizimi Modülü etiket tanılama arayüzü

Veri işleme aşamasında **cümle liste ekranı** aracılığıyla cümleleri bir sonraki ile birleştirmek ya da hatalı bloklanmış olanları bölümlenmek mümkün olabilmektedir (Şekil 40).

| Cümleler | İşlem |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| 1- Selim sekiz yaşındaydı. | Sonrakıyla Birleştirt İşle |
| 2- Sevimli ve cana yakın bir çocuktur. | Sonrakıyla Birleştirt İşle |
| 3- Ailesiyle deniz kıyısında bir ilçede yaşıyorlardı. | Sonrakıyla Birleştirt İşle |
| 4- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep yazlıklarla dolardı. | Sonrakıyla Birleştirt İşle |
| 5- Selim yazı ipe çekerd. Yeni yeni arkadaşlar edinir, yeni oyunlar öğrenirdi. | Sonrakıyla Birleştirt İşle |
| 6- Annesi onu gün boyu, deniz kıyısındaki kumluklardan eve sokamazdı. | Sonrakıyla Birleştirt İşle |
| 7- Selim deniz üstünde kuş gibi süzülüp giden gezi motorlarına tutkundü. | Sonrakıyla Birleştirt İşle |
| 8- Onlara, çok hızlı gitmelerinden ötürü, "Uçan Motor" adını takmıştı. | Sonrakıyla Birleştirt İşle |
| 9- Bunca ilgi ve sevgisine karşın, o yaşına dek bir kez olsun Uçan Motor'a binme olanağı bulamamıştı. | Sonrakıyla Birleştirt İşle |

Şekil 40. Söz Dizimi Modülü cümle düzenleme arayüzü

Veri işleme aşamasının diğer bir bileşeni seçilen cümlenin etiketlenmesi aşamasıdır. Örneklerde bilinen cümle türleri ayrımı üzerinden işleme yapılmıştır. Bu noktada karar verilmesi gereken işlenecek cümle için birinci aşama cümlenin devrik cümle mi kurallı cümle mi olduğudur. Ardından “|” imleciyle cümleler öbeklerine ayrılabilir. Bu aşamada isecümlenin basit mi yoksa birleşik bir cümle mi olduğu aynı ekranda karar verilmesi gereken ikinci bir husustur (Şekil 41).

| Öğe Ayırma Ekranı | |
|----------------------------|--------------------------------------------------------|
| Cümleyi Öğelerine Ayırınız | * Cümle öğelerini işareti ile ayırınız. |
| Devrik tamamlama var mı? | Devrik Cümle Kurallı Cümle |
| Cümleyi Ayırınız! | Ailesiyle deniz kıyısında bir ilçede yaşıyorlardı. |
| Cümle Tipi | Basit Birleşik |
| İleri | |

Şekil 41. Söz Dizimi Modülü öbek yapı ayırma cümle yapısı belirleme arayüzü

Bu aşamanın (Şekil 41) ardından diğer ekranda ayrılan öbekleri etiketleme aşaması gelmektedir. Burada basitçe öbek yapıların ne olduğuna karar verilmektedir. Aynı ekranda cümlenin yüklemine göre (isim-fiil cümlesi), anlamına göre (olumlu, olumsuz, olumlu soru, olumsuz soru, ünlem) ve öge dizilişine göre (kurallı, devrik, eksilteli) etiketlenebilmektedir (Şekil 42).

Basit Cümle İşleme Ekranı

Yaz gelince | oteller, | kiralık evler | hep | yazlıklarla | dolardı.

| | | |
|----|---------------|-------------------------------------------------------------------|
| 1- | Yaz gelince | Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yükleme Bağımsız Tümeç Bağlık |
| 2- | oteller, | Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yükleme Bağımsız Tümeç Bağlık |
| 3- | kiralık evler | Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yükleme Bağımsız Tümeç Bağlık |
| 4- | hep | Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yükleme Bağımsız Tümeç Bağlık |
| 5- | yazlıklarla | Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yükleme Bağımsız Tümeç Bağlık |
| 6- | doları. | Özne Dolaylı Tümeç Zarf Tümeç Nesne Yükleme Bağımsız Tümeç Bağlık |

İsim Cümlesi Fıll Cümlesi Olumlu Olumsuz Olumsuz Soru Olumsuz Soru Ünlüm Kurallı Devrik Eksilti İşlendi

Basit

Kontrol Ettim?

Şekil 42. Söz Dizimi Modülü öbek yapı etiketleme arayüzü

Tüm bu işlemlerin ardından raporlama arayüzünde bir önceki aşamada yapılan tüm etiketlemeler listelenerek dışa aktarılabilir bir yapıda ekrana yazdırılmaktadır. Bu raporlamada öğelerine göre (Şekil 43), anlamına göre (Şekil 44), yüklem türüne göre (Şekil 45) ve öğe dizilişine göre (Şekil 46) ayrı ayrı raporlamalar yapmak mümkündür.

Sözdizim Modülü Rapor Sayfası

Öğelerine Göre Anlamına Göre Yükleme Türüne Göre Öğe Dizilişine Göre

Word Aktar

ailesiyle

- Ailesiyle deniz kıyısında bir ilçede yaşıyorlardı.
Öğre Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

yaz gelince

- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep yazlıklarla dolardı.
Öğre Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

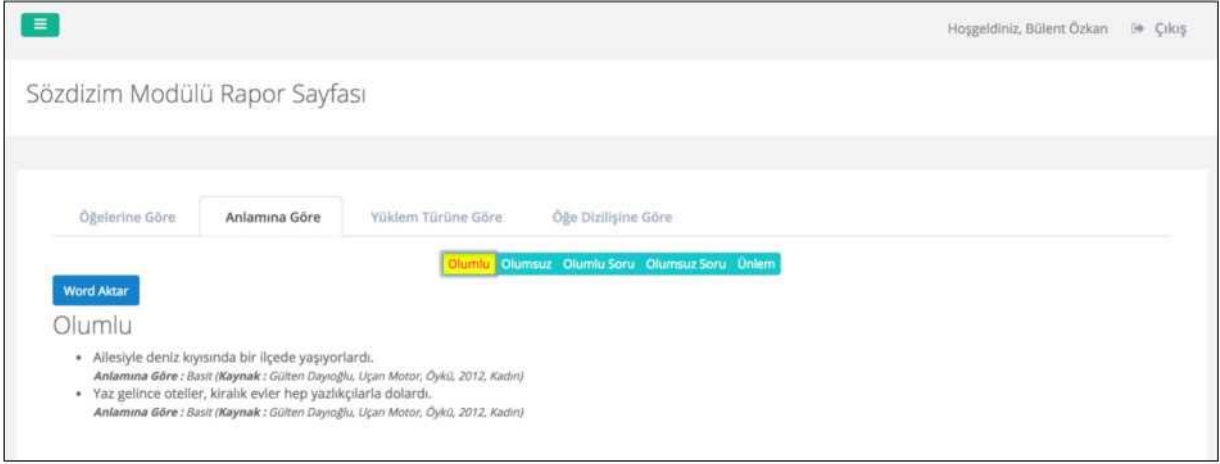
hep

- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep yazlıklarla dolardı.
Öğre Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

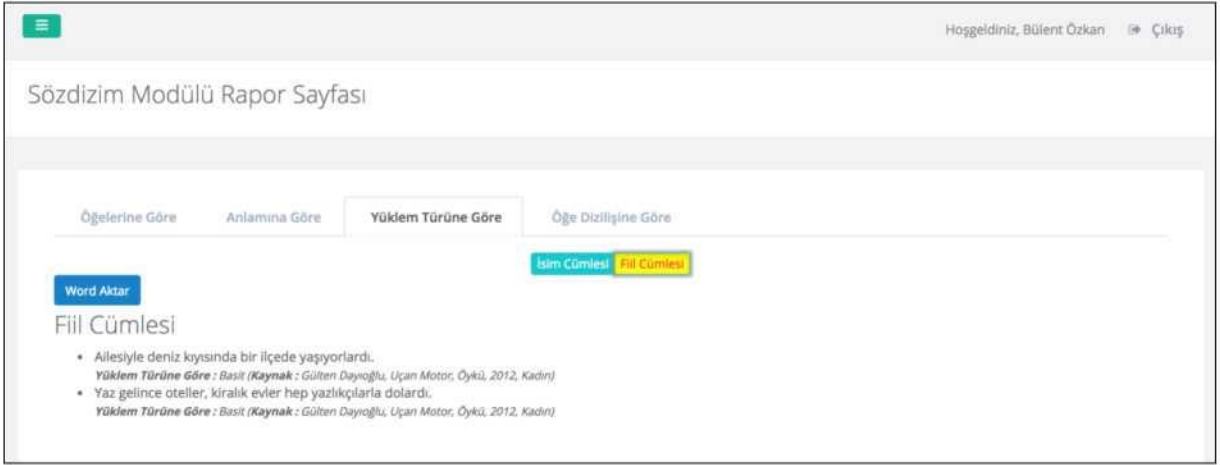
yazlıklarla

- Yaz gelince oteller, kiralık evler hep yazlıklarla dolardı.
Öğre Türüne Göre : Basit (Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

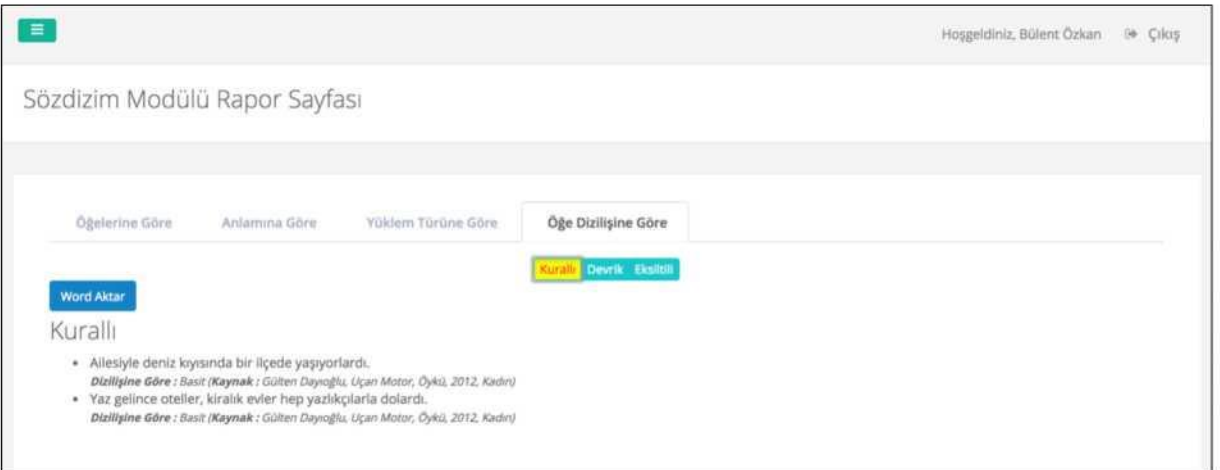
Şekil 43. Öğelerine göre cümle yapısı rapor arayüzü



Şekil 44. Anlamına göre cümle raporlama arayüzü



Şekil 45. Yüklemin türüne göre cümle raporlama arayüzü



Şekil 46. Öğe dizilişine göre cümle raporlama arayüzü